

Radwan, Mieczysław

Koordinacja badań nad historią górnictwa i hutnictwa

Kwartalnik Historii Nauki i Techniki 11/1-2, 178-179

1966

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej Bazhum, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych tworzonej przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie ze środków specjalnych MNiSW dzięki Wydziałowi Historycznemu Uniwersytetu Warszawskiego.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

nych w archeologii. Obaj referenci zarysowali także krótkie, ale jakże znamienne z uwagi na osiągnięte rezultaty, dzieje związków geofizyki z archeologią. Następnie w formie komunikatów rozważone zostały różne szczegółowe zagadnienia metod badań archeologicznych.

Problematyka, poruszona w tej serii referatów i komunikatów, stała się przedmiotem ożywionej wymiany zdań. Uczestniczyli w niej przede wszystkim przedstawiciele tych gałęzi nauk, których współpraca z archeologią była poruszana przez referentów.

Podsumowanie całości dorobku obrad sekcji dokonane zostało przez prof. Serejskiego. Stwierdził on, że po początkowym, burzliwym rozwoju nowej wówczas gałęzi nauki w początkach XIX w., gdy istniała żywa współpraca pomiędzy badaczami różnych dyscyplin historycznych i różnych narodowości, u schyłku ubiegłego stulecia nastąpił okres swoistej dezintegracji. Archeologia upodobniła wprawdzie swe metody do stosowanych w naukach przyrodniczych, nastąpiło to jednak w warunkach poważnego rozluźnienia związków z naukami społecznymi, a zwłaszcza historycznymi. Wynikłe stąd trudności i nieporozumienia są przewyżczone dopiero w czasach ostatnich, gdy pojawia się coraz silniejszy nurt wzajemnej współpracy i integracji poszczególnych nauk. Omawiając wyniki drugiej części obrad sekcji, prof. Serejski zwrócił uwagę, że najsłabiej zarysowała się kwestia związków archeologii z historią. Sprawy te nie budzą obecnie wątpliwości natury teoretyczno-metodologicznej, jednakże powstaje jeszcze sporo nieporozumień natury praktycznej. Mówca podkreślił, że obecnie postęp w jakiegokolwiek dziedzinie badań zależy przede wszystkim od umiejętności stałego konfrontowania uzyskanych tam zdobyczy z osiągnięciami innych, zbliżonych tematycznie gałęzi nauki. Należy także stawiać odpowiednio sformułowane pytania, pobudzając zainteresowanie przedstawicieli poszczególnych nauk problematyką ze styku różnych dyscyplin.

Zapoznanie się z materiałami oraz podsumowaniem wyników obrad innych sekcji I Międzynarodowego Kongresu Archeologii Słowiańskiej pozwala również tam wykryć wiele problemów, dotyczących dziejów i metod badań nad starożytnościami słowiańskimi. Pełne przedstawienie ich może jednak nastąpić dopiero po ukazaniu się — możliwie rychłym, miejmy nadzieję — materiałów Kongresu w formie drukowanej.

Ryszard W. Wołoszyński

KOORDYNACJA BADAŃ NAD HISTORIĄ GÓRNICICTWA I HUTNICTWA

Komitet Nauk Historycznych PAN powołał w 1965 r. Komisję Koordynacji Badań nad Historią Przemysłu, dzielącą się na kilka sekcji: Włókiennictwa, Przemysłu Spożywczego, Górniczo-Hutniczą, Metalową. Sekcja Górniczo-Hutnicza, której przewodniczy prof. J. Pazdur, odbyła pierwsze posiedzenie w Katowicach w dniu 16 lutego br. Spośród historyków techniki do sekcji tej zostali zaproszeni: prof. J. Czastka i doc. M. Radwan.

Prof. I. Pietrzak-Pawłowska, zagajając posiedzenie jako przewodnicząca całej komisji, wskazała na potrzebę koordynacji badań w zakresie dziejów przemysłu wieków XIX i XX w trzech „poziomach”: historii poszczególnych zakładów i przedsiębiorstw, historii poszczególnych gałęzi przemysłu, syntetycznego ujęcia dziejów uprzemysłowienia. Podobne prace rozwinęły się już za granicą, warto więc będzie z nimi się zapoznać. Konieczne też będzie ujęcie stanu materiałów oraz zestawienie bibliografii za ostatni okres.

Prof. J. Pazdur zapoznał zebranych z pracami wykonywanymi przez działy: hutnictwa (doc. T. Dziekoński) i górnictwa (doc. D. Molenda) Instytutu Historii Kul-

tury Materialnej PАН, w instytucie tym rozważa się również powołanie działu kamieniarstwa. Z kolei doc. Radwan omówił prace prowadzone w Zakładzie Historii Nauki i Techniki PАН oraz przypomniał próby konkursu Stowarzyszenia Inżynierów i Techników Przemysłu Hutniczego na kronikę huty. Prof. Czastka uzupełnił sprawozdanie w zakresie badań nad historią polskiej techniki naftowej. Po kilku dalszych wystąpieniach o charakterze sprawozdawczym doc. W. Długoborski omówił zadania i kierunki prac Sekcji, stawiając następujące wnioski:

1. Należy wykorzystać resorty, związki zawodowe, organizacje NOT-owskie oraz instytuty przemysłowe dla prac nad monografiami zakładów.

2. Akcję koordynacyjną należy prowadzić przez przyjmowanie zamówień od zakładów oraz przez konsultacje i opiniowanie prac.

3. Należy zwołać szeroką konferencję popularnonaukową dla spopularyzowania badań nad dziejami górnictwa i hutnictwa.

4. Należy zorganizować dział statystyki, uporządkować sprawy wydawnicze, założyć kartotekę przedsiębiorstw i zakładów, zabezpieczając na to wszystko fundusze.

Program prac jest więc bardzo szeroki, może zbyt centralistycznie ujęty. Metody prac ukształtują się w ich toku. Z biegiem tych prac coraz większej wagi będą niewątpliwie nabierały zagadnienia techniczne.

Mieczysław Radwan

HISTORIA GEODEZJI NA SESJI NAUKOWEJ KATEDR GEODEZJI

W dniach 9—11 kwietnia 1965 r. odbył się w Zegrzynku pod przewodnictwem prof. Z. Kietlińskiej IV Krajowy Zjazd Katedr Geodezji Wydziałów Niegeodezyjnych połączony z sesją naukową. Udział w jeździe wzięli wszyscy w zasadzie pracownicy naukowo-dydaktyczni zainteresowanych katedr wyższych szkół technicznych i rolniczych oraz przedstawiciele wydziałów geodezyjnych. Na sesję zgłoszono ogółem 24 referaty ze wszystkich ośrodków, przy czym w znacznej większości były to prace młodej kadry. Referaty będą opublikowane w specjalnym wydawnictwie.

Odrębna grupa referatów sesji poświęcona była historii geodezji. Tak więc sesja zainaugurowana została referatem mgra inż. Kazimierza Sawickiego *Rozwój instrumentów geodezyjnych na tle rozwoju geodezji*, który naszkicował węzłowe punkty rozwoju nauki geodezyjnej związane najściślej z postępem w dziedzinie instrumentów pomiarowych. Problemowa bibliografia polskich dzieł z zakresu geodezji w wiekach XV—XVIII, zreferowana przez mgr inż. Alinę Zakrzewską dała ogólny pogląd na rozwój tej dyscypliny w Polsce. Uzupełniły tematykę historyczną dwa referaty o zagadnieniach bardziej szczegółowych: dr inż. Zofii Traczewskiej-Białek *O metodyce analizy kartometrycznej historycznych planów (map) miejskich oraz o wynikach badań zabytków kartograficznych miasta Krakowa*¹ i mgra inż. Zdzisława Walencika *O niektórych pomysłach w konstrukcji planimetrów w XIX w.* Historyczną część sesji zamknął referat mgra inż. Marka Sułka *Geodezja a nauki techniczne*, który dał próbę analizy metodologicznej w celu ustalenia miejsca geodezji w rodzinie nauk.

Wydaje się, że referaty spełniły zadanie, pozwalając pogłębić pogląd na istotę dyscypliny i dostrzec na szerszym tle zagadnienia jej rozwoju; stały się one zatem bodźcem do rozważań nad bardziej prawidłowym oddziaływaniem na pożądaną przyszłość geodezji.

Stanisław Walczak

¹ Por. w nrze 3/1965 „Kwartalnika” informację o poświęconej tym zagadnieniom rozprawie doktorskiej dr Z. Traczewskiej-Białek.